

NEMZETI ÚJSÁG.

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOKBÓL.

Alapító Kultsár István táblabíró, kiadja Özvegye.

Harmineznyolezadik év.

79. szám.

Pest, Szent-Jakab hava 18kán

1843.

TARTALOM.

Hazai napló. Kinev. Országgyűlés. (XXXIII. ker. és XVIII. orsz. ülés; magyar nyelv. XIX. orsz. ülés: vallás tárgyában fölrás. XIX. orsz. ülés a RR-nél. Izenet a Főrendekhez és törvényjavaslat a magyar nyelv ügyében. Vidéki lev. Esztergomból (közgy. kir. előadások, a fészíró és szabó, megyei lev.), Sárosból (közgy. vége: kir. városok, ősiség, utak).

Külföldi napló. Spanyol-, Olaszország.

Lapvizsga. Pesti Hírlap.

Társalgási terem. Ikervárosi hírnök. A prólók.

HAZAI NAPLÓ.

Kinevezések. Őcsap. királyi Főlsége f. e. június 18án kelt legmagasabb határozatánál fogva torozcko-sz.-györgyi Torozcko Miklós gr. Torda megyei főispánná méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

A kalocsai Főkáptalan folyó hó Skán nmgú Klobusiczky Péter halála után megüresült érseki szék helyettesévé mgos Girk György püspök és kanonokot választá.

Országgyűlés. XXXIII. Ker. ülés július 8. 9 $\frac{1}{2}$ órakor. (Elnökök: kik elébb. Jegyző: Szentkirályi. Naplóvivő: Zsoldos.)

Ezen ülés tárgya csak a kegy. kir. leirat következtében készült fölrási javaslat, és üzenet hitelesítése volt. — Az elsőt Szentkirályi, az utóbbit Palóczy fölolvasván, az ülés eloszlott.

XVIII. Országos ülés július 8án. Jul. 8án 11 órakor tartaték a KK. és RR-nél a 18ik országos ülés, mellyben némely követek az országos naplóba esúszott hibákról panaszkodván, azok megigazitandók lesznek.

Ezután a nádori ítélőmester fölolvassa a vallás tárgyában érkezett kegy. kir. leirat következtében készült fölrási javaslatot (l. 77. sz.) melly hitelesítetvén elfogadtatott. Mire egy főkáptalanbeli követ így nyilatkozék:

„Valamint a mult országgyűlésen, midőn a törvényjavaslat a vallás tárgyában fölterjesztetett, bizonyítván ezt az országos napló, de a tettes KK. és RR. is tanúi lévén ennek, a káptalanok követi akkor bőven előadott okaik nézetéből hozzá nem járultak, úgy ezt jelenleg is ismételni részéről kötelességnek tartja; mivel pedig a szóban lévő kegyes királyi válaszeiratban foglalt rendeletek, az egyháziaknak ugyanakkor kifejtett okaikkal meggyőződése szerint szinte ellentétben állanak, hogy innen eredt mély fájdalomát és szomorúságát itt nyilvánítja, hasonlóképp csak kötelességét teljesíti.“

Egy másik főkáptalani követ ekkép nyilatkozott: „Minden jó szándéka mellett a vallásos, mint kényes és nagyszerű tárgyban kikerülni mindent, mi ingerültségre, vagy hosszabb vitákra alkalmat nyujthatna, kénytelen ő excellentiájának és a tekintetes Karoknak s Rendeknek megvallani, hogy a vallás tárgyában érkezett kegyelmes kir. resolutio reá nézve szint olly váratlan, mint szomorító volt. Állásánál, elveinél fogva kénytelen kijelenteni, hogy miután e kegyelmes királyi resolutio egy részről az örök időre alkotott 1791: 26. t. czikkbe, más részről a catholika egyház elveibe vág, ne hogy hallgatása most vagy jövőre akár küldői, akár mások által félre magyaráztassék csupán igazolása végett ezen rövid most tett nyilatkozatát kívánja a naplóba iktatni.“

Fölvétetek ezután a magyar nyelv tárgyában készült törvényjavaslat.

Mellyre nézve következő indítványok tételtek: Iör az elnök indítványozá, hogy miután az

uralkodó házat érdeklő törvényeink eddig is kérelem és ohajtás formában szerkesztve voltak, a jelen törvényjavaslat 18ó sa is, melly az uralkodó ház tagjait a magyar nyelv tudására kötelezi, illy alakba öntessék.

E szavak után a társas káptalannak egyik követe, jól ismervén, mi könnyű a legjobb, legszentebb ügyre is homályt s gyűlöletes színt vonni, szót kért és nyert. „Azon állásánál fogva, mellyben isten gondviseléséből helyhezettve van és a mellybe a sors jelenleg a tekintetes KK. és RR. eleibe állítá: lehellen nem válaszolnia a nemes megye érdemes követének csak azon szavára, mellyel azt mondá: „Hogy ha kell, majd megmutatja ő az egyház férfainak: valljon ellenségei-e a hazának vagy nem?“ — Ha az ügy, mellynek ő szolgája, dűlni fog, dűl vele ő is, igaz! de míg az ügy áll, állni kell mellette neki is, — és ezt fogják remélni a tek. KK. és RR. is méltányolni. — Azt mondani, hogy az egyházi rend ellensége a honnak, nem lehet, ha csak azt nem mondjuk, hogy maga az ügy, melly mellett fölszólalni kötelességünk, a hon boldogságnak ellensége; már pedig azt talán csak nem lehet mondani, hogy épen azon ügy lenne veszedelmes honunknak, mellynek szárnyai alatt 800 évtől áll kedves constitucionk!“

Egy káptalani követ illykép nyilatkozott: „Azon intézkedések, mellyek által a magyar nyelvet a törvényhozás diplomatiai állásra emelte, közvetve a föls. uralkodó család magyarosítására is hatnak: mert ha eddig a magyar nyelvet annak magas tagjai sajátukká tenni különösen nem iparkodtak, az volt az oka, hogy felsőbb uralkodói hivatásukat ősi szokásunk szerint mindig latin nyelven végezték, teljesíték, de ez máig is már nagy részben különben áll és remélni lehet, hogy azon kevés kivételek is, mellyek a latin nyelvre nézve még léteznek, rövid időn végképen megszűnnek; önkényt tehát oda fordul a dolog, hogy mind azon főherczegek, kik a honnal közlekedésben vannak vagy lehetnek, a magyar nyelvet tudni, beszélni maguk is ohajtsák, s erre maga a fels. uralkodói ház már megtette az intézkedést. Ugyanazért úgy vélekedik, hogy különös szorító törvény szükségtelen, és a bizodalom azt kívánja, hogy a törvény, remény és bizodalom szavaival szerkesztessék.“

2dik hogy miután olly törvénynek, melly szerint az austriai ház minden tagjai magyarul tudni köteleztetnek, végre nem hajthatása világos, ez csak a fejedelemre és korona-örökösre szorítassék.

3dik hogy az orosz szertartási könyvek magyarra fordítassanak.

4dik hogy a magyar törvénykönyv magyarra fordítassék.

Az 18ó el nem fogadtatott; a 2. ollykép módosítaték, hogy a király és koronaörökös a magyar nyelvet sajátukká tenni tartoznak, az uralkodó háznak többi tagjaira nézve pedig ő Fölségének azon ígérété, hogy a magyar nyelv tanulása ezekre is kiterjesztetik, a KK. és RR. törvénybe iktatják.

A 3dik pont kerületre utasítatott.

4dikre nézve Zsoldos veszprémi követ m. academiai tag jelenté, hogy az academia ezt már kidolgozta.

11 $\frac{1}{2}$ órakor a mélt. főrendeknél orsz. ülés tartaték, melly átvevén a kegy. kir. leirat következtében készült fölrási javaslatot, eloszlott.

XIX. Országos ülés július 10kén a mánási táblánál a nádor ő fönsége elnöklete alatt.

Tanácskozás alá került a t. KK. és RR.

izenete és fölrásjavallata a vegyes házasságok tárgyában. Az izenet tartalma fölszólítás, hogy a fő RR. álljanak a t. KK. és RR. nézetéhez, miszerint ő a kegy. kir. választ elfogadhatónak nem vélik, hanem az 1840ben fölterjesztett vallásbeli törvényjavallatot helyben hagyatni kívánják. Az izenet fölolvasása után nádor ő fönsége által azon kérdés tételtek: akarják-e a főmlgu Rendek csak az izenetet vagy a repraesentatiót kérdés alá venni? egy kis heves vita után a fölrási javallat fölolvasása, de csak az izenet taglalása határozottatott el.

Indítványoztatott ez izenet ellen, hogy szólitassanak föl a t. KK. és RR. hogy e kérdést ne csatolják össze a köszönő fölrással, hanem tárgyalják külön, és így a főmlgu RR-nek ez alkalommal ne vegyék a repraesentatio tartalmát tanácskozásuk tárgyaul, hanem akkor, midőn ez mint külön tárgy tanácskozás alá jövend. Biztosakká tévén egyszersmind a t. KK. és RR. hogy a főmlgu RR-dek ezen tárgyat, fontossága és sürgetősége végett mindjárt tanácskozás alá veendik, mi helyt magánosan hozzájuk küldetni fog. A többség ez indítványt nem pártolta, és így határozattá lön, hogy a repraesentatio tartalma tanácskozás alá veendő. De mivel az említett indítvány fölötti tanácskozás húzamosb időig tartott, a repraesentatiojavallat taglalása jövő napra halasztatott.

A mai napi vita tartalmát két beszéd méríti ki.

Az indítvány mellett egy szónok következőkép nyilatkozott:

„Mikor a jelen tárgy először került tanácskozás alá, bátor vala csekély nézeteit abban központosítani, hogy ha ő e jelen fölrást a mult országgyűléseken törtétekkel egy vonalba helyezni tudná, kérdezni merné, megfelel-e az az 1791: 13. t. cz. rendeletének, megfelel-e a junctim elvének, mint az az elébbi országgyűléseken megállapítatott? igazoltatik-e hazánk jelen állásának kellő fölfogása által? de miután épen e fölrásban sem a kegy. kir. előadásoknak, sem a sérelmeknek előleges tárgyalását nem látta, azon nézetből indulva ki, hogy azoknak általános megemlítése a törvény rendeletével össze nem ütközik a t. KK. és RR. által javasolt fölrást pártolandonak vélte, föntartván egyedül némi elvek iránti észrevételei t. Közbejövén a vallás dolgában hozzánk leérkezett k. kir. válasz, már most a KK. és RR. arra ugyanazon fölrásban érdemlegesen felelni kívánnak. Azt hallotta ugyan mondatni, hogy a vallási sérelmek a fölrásban megemlítve lévén, a KK. és RR. mostani kívánata egészen öszvehangzó avval, mi a mélt. fő RR. által már elfogadtatott; de elébbi megállapodásunk alapja, a mennyire azt fölfogta, csak az volt, hogy a mult országgyűlésből fölterjesztett sérelmekre kegy. kir. válasz kiadása sürgettessek. A k. kir. válasz pedig jelenleg leérkezvén a vallásbeli tárgyat nem sorozhatjuk többé azok közé, mellyekre nézve semmi változás nem történt volna; mert az ő fölfogása szerint a törvényhozásnak tényezői közé a kormány nézetei szintugy számítandók, mint a nemzet kívánatai; ha ezen elvtől elállunk, nem marad ő fölségének egyéb hátra, mint vagy egyszerűen elfogadni, vagy egyszerűen elvetni az országos rendek indítványait; s így kivetkezettve volna koronás királyunk a törvényhozásra azon befolyásból, mellyel neki a közös haza érdekében birnia kell. Lesznek némelyek, kik azt találandják, hogy a k. k. válasz a mult országgyűlésből fölterjesztett fölrásnál kevesebbet nyujt; lesznek mások, kik abban amannál többet látandnak; míg végre némelyek mindkettőt öszveegyeztethetőnek véleldik. Mintegy bizonyosága annak, hogy

érdemleges tárgyalása elmellőzhetlen; ez pedig a dolgok jelen stadiumában az 1790: 13. t. cz. rendeletébe ütközik. Legyen szabad ezen annyiszor vitatott törvényezikre nézve nézeteit röviden előadni. Fölfogásai szerint biztosítja ezen 1790: 13. t. cikk a k. kir. előadások előlegességét, kihozható abból a junctim elve is, sőt ha a kormány az alkotmány sarkait megtámadván a hazai viszonyok rendes állását fölforgatni akarná, nem tagadja, hogy illy rendkívüli esetben a törvény betűjének szigorú rendeletétől elállani szabad, és illy esetekben a hazai jogok védelmére a szükséges eszközöket használni maga is mindig kész leend. — De kérde, mi van hazánk jelen állásában, vagy a kormány mostani eljárásában, mi illy eszközök használatát igazolhatná? mert nem junctimról vagyont itt szó, hanem arról, hogy míg a k. kir. előadások, és a többi sérelmek a fölrásban általánosan megemlítenek, a vallás kérdése részletesen tárgyalva terjesztessék ő fölsége elébe, és így ezen sérelem nem junctim a kir. előadásokkal vetessék föl, hanem annak azok fölött mintegy tulajdonitassék, mit az 1790: 13. t. cz. rendeletével, hazánk jelen állásával, a junctim eszméjével, végre a mélt. főrendek előbbi határozatával megegyeztetni nem tudván, a KK. és RRket az indítványozó gróf szavai nyomán fölszólítandóknak vélné, hogy a vallásbeli tárgyat a fölrásban általánosan megemlíten, a k. kir. válasza való részletes feleletet ez által elmellőzzék.

Az indítvány ellen pedig egy szónok ezeket hozá elő: „Hazánkban létező bajaink főbb okát leginkább abban keresi, hogy, midőn bajainkon segíteni kellett volna, a segedelem ugyan meg nem tagadtattott, de elhalasztatott. Így történt a vallásbeli ügygyel is: súlyos sérelmeink orvoslása meg nem tagadtattott, de a segedelem elhalasztatott, és ez az elhalasztás már olly annyira elavult mód, hogy az csak káros lévén, kellett a megelegetetlenséget és ingerültséget maga után vonnia. Vegyük már applicative a dolgot a jelen vallásbeli fölrásra nézve. Azon ellenvetés, hogy a k. k. leirat nem tárgyalatott, nem állhat; hiszen olly lelkesedéssel az alsó táblánál meg egy tárgy sem vitattatott, miután egyhangulag zengett azon vélemény, a k. k. leirat ki nem elégítő. A mi pedig magát a fölrást illeti, azt alázatos nézete szerint csak akkor lehetne elhalasztani, ha ollyan elveket foglalna magában, mellyek a törvényességgel, igazsággal és méltányossággal meg nem egyeztetethők; de miután tartalma úgy is a mult országgyűlési fölrásra hivatkozik, melly a törvényességnek és igazságnak típusát viselven országgyűlési conclusumma vált: önkényt következik ennek pártolása és tüsténti fölküldése. Kérdé a nagy méltóságú Főrendeket, nem korszerű-e egy egész nemzetnek kívánata? hiszen a kiegyenlítésre és a lelki szabadságra mindenkor terve van az idő. A linzi és bécsi békekötés vérontásnak, fegyver dühének szüleménye; az 1790: 26ik törvényezik egy békelevélnek tekinthető, melly a fölhevült kedélyeket lecsillapítja: legyen az 1843ik esztendőben hozandó törvény egy olly törvény, melly a méltóságunk, igazságnak és a szelidebb érzelmeknek tökéletesen meg fog felelni. — Pártolja a fölrást.”

A végzés, mint már mondánk, az indítvány ellen történt.

XIX. Országos ülés július 10. Julius 10. tartaték a 19ik országos ülés a Főrendeknél, és KK. és RRnél.

A KK. és RRnél ülésnek tárgyai voltak a következők:

Először fölvastaték a KK. és RRnek üzenete a nyilvánosság és szólás törvényes szabadsága tárgyában az ehez mellékelt fölrási javaslattal együtt.

Mellyre nézve az elnök megjegyzé, hogy miután a szólásszabadságon ejtett sérelmek kegy. kir. leirat után elenyésztettek, a jövő pedig e tekintetben királyi szó által biztosítva van, de különben is a büntető törvénykönyv föladata lévén e tárgyban kimerítőleg rendelkezni, — mind ezen tekintetből jelen fölrási javaslat vagy mint fölsöleges egészen elhagyandó, vagy e tárgyra nézve határozott törvény lévén alkotandó, ez a büntető törvénykönyv fölvételére halasztandó.

Válaszolaték erre, hogy bár a sérelmek e részben megszűntek a multa annyiban, a mennyiben azoknak egyesekre nyomasztón nehezült kinos következményei elenyésztettek, — de a jövő e részben biztosítva csak kegyelem útján van, melly minden pillanatban visszavonható, az önkény ha ma aluszik, holnap már ismét ébren lehet; mivel pedig a nemzetnek a törvényalkotás e százszor fontos időszakában nyilatkozási teljes szabadság okvetlenül szükséges, a fölrási javaslatot nem csak mint fölsölegest el nem hagyni, hanem mint előbb ő Fölsége színe eleibe juttatni szükséges.

Az elnök indítványát számos megyék pártolák, s egy káptalanbeli szónok is megjegyvezvén, hogy az önkény ugyan egyaránt nyomasztó, akár fölülről akár alulról jöjjön az, mivel azonban mind a multa a sérelem elenyésztette, mind a jövőre kir. szó által minden hitelt érdemlőleg biztosítva van, e tárgyat a büntető törvénykönyv tárgyalása idejére halasztatni kíváná.

A többség azonban az üzenetet s fölrási javaslatot pártolván, azok elfogadtattak.

Fölvastaték ezután az országgyűlésnek Pestre leendő áttételét kéro fölrási javaslat és üzenet; mire az elnök megjegyzé, hogy a jelen országgyűlés már Pestre át nem tétethetik, mivel ott hely is hiányzik annak tartására, a jövőt igenis kérni lehet, azonban a többség a fölrási javaslat mellett maradt.

Erre a Pesten építendő országház tervének közlését tárgyzó üzenet a nádorhoz fölvastatván, az elnök által Jekelfalussy Vincez pozsonyi káptalanbeli követ szónoklata alatt kinevezett küldöttség öt rendbeli tárgyakat, u. m. a magyar nyelv tárgybani üzenetet s törvényjavaslatot, az országgyűlésnek Pestre leendő áttétele iránti fölrási javaslatot s üzenetet, a sérelmek összezedésére kiküldött tagok névsorát és üzenetet, az országgyűlési szállások iránti üzenetet s névsort, és a nyilvánosság s szólás törvényes szabadsága tárgyában készült üzenetet s fölrási javaslatot a főrendi táblához átvivé.

Ugyanezen ülésben egy megyei követ nyilatkozata, hogy egy beszédje az országos naplóban igen hibásan van előadva, ugyanazért annak kiigazítását adandó fölvilágosítása után kívánja.

Izenete a Karoknak és Rendeknek a Magyar nyelv tárgyában, a méltóságos fő Rendekhez.

Valamint az ő hajdan kornak magasztos példái — úgy az újabb időknek történetei is, megfejték azon nagy kérdéseket: mi teszi a nemzeteket, a nemzet neveit méltán viselő öszvegek? s mi teszi őket minden polgári erények kifejlésére leginkább alkalmatosokká? s e részben a nemzetiség hő szellemének s ennek éltető gyökere a nemzet nyelv kellő virágzatának tulajdoníták — minden más módok fölött — az elsőbbséget; — és mégis

Egyedül a hazánk fölött örökös gondviselés jóságának lehet tulajdonítani: hogy keletről hozott honi szép nyelvünk, nyugotra lett átültetése után — a magokat később olly gyakran megbosszult elhanyaglások — majd az elnyomására fordított kül- és bel ellen-elemek, — s a bal sorsnak többszöri gyászos csapásai mellett is el nem hervadt, — az utóbbi század vége felé pedig sirjába nem roskadt — s vele együtt nemzetiségünk is el nem temettetett. — Azonban

A mik ártottak, tanítottak is. — E tömérdek szükségéi érzetere ébredett nemzet, végtére kesergő aggodalommal látta: hogy míg Europa, s a művelt világ ismeretes minden népei törvényhozásuk, közigazgatásuk s köznevelési, oktatási intézetök egész rendszerében, régóta önyelvöket, egyedül ön nyelvöket használva — kitünőleg előhaladtak; csak a magyar nemzet az még Európában, melly azon boldogságot köz dolgaiban nem élvezhetve — egy holt nyelvnek nyomasztó súlyát, magáról mindedig végkép le nem rázhatta. — és ha bár:

Buzgóbb tisztelettel fogadta is a magyar nemzet — honi nyelve gyarapodását elősegelő mindazon intézkedéseket, mellyek az 1790ik év óta történtek, s törvénybe is iktattattak — különösen pedig forró hálával adózik ő Fölségének mind-

azokért, mik kegyelmes megegyezésének hozzá-jok járultával, az 1836. évi 3dik, és 1840-dik évi 6dik törvényezikkekben foglaltatnak: nem titkolhatják el mindazáltal a KK. és Rendek, hogy a nemzet méltányos ohajtásai, s igazságos kívánatai azokkal, mik eddig történtek, kielégítve épen nincsenek, mert sok nagyon még teendő, mit a nemzetnek kívánni természetes joga van, — mit egy szabad s önállasu hiv nemzetnek törvényes fejedelmétől kérni is, keserű szomorkodást, — el nem érni pedig szivnyomasztó fájdalmat okoz. — Ugyanazért

A KK. és RR. belső kép meggyőződve lévén arról — hogy legbecsesebb kincsök: ugy mint a nemzetiséggel válhatlan kapcsolatban álló honi nyelvök virágzásának, s azon polczra, melly a magyar nemzet közdolgaiban, semmi más élő vagy holt nyelvet nem illethet, teljes mértékbeni emelésének eszközlésével — magok — hazájok s a tetteiket egykor bírálandó utódaiknak is szorosán s elannyira tartoznak, hogy abbéli kívánásuk teljesítésének szorgalmazásával soha föl nem hagyhatva — minden továbbibár nem reménylett akadály-tételek, és megtagadások, — csak meg-lankaszthatlan buzgóságuk tiszta hevéit öregbitendik, de esüggedetlen édes reményt táplálván a KK. és RR. legjobb fejedelmöket határtalanul tisztelő keblökben az iránt is: hogy ő Fölsége a honi nyelvök s nemzetiségük gyarapítása ügyében szent trónjához alattvalói hódolattal, és fiui tisztelő bizodalommal járuló hiv magyarjainak abbéli, mind méltányos mind igazságos kívánatokat, kegyelme-sen nemcsak teljesítendi; hanem osztván egyszerűsmind azon nemzeti kívánatokat, a honi nyelv tárgyában alkotott, és alkotandó törvények rendeleteinek mindenek általi teljesítettésökhöz is, olly fejedelmi meleg részvétellel járulni kegyeskedendik — mellynek fenyves példája, látása, midőn egy részről ösztönül szolgálva varázs erővel hatand az egészre — más részről még az utókort is örök hálára kötelezendü le; a KK. és RR. jelenlenni hiszik, mind idejét mind szükségét annak: hogy honi nyelvökre nézve, a nemzeti kívánatoknak részletes előterjesztését önkényt mellözve, egy olly törvény alkottassék, s terjesztessék ő Fölsége kegyelmes jóváhagyása alá, mellyben mondassék ki, s általános szabályul alapitassék meg: hogy Magyarországon ezentül törvényhozási, végrehajtási, közigazgatási, törvénykezési, s köznevelési nyelv egyedül a magyar nyelv legyen — s ezen általános szabály semmi egyéb kivételeket ne szenvedhessen, azoknál, miket szinte maga a törvény határozottan kijelölendü. —

Ennyiben summázván tehát öszve a KK. és RR. mind nézeteiket mind kívánataikat, miután a nemzete közös hon idegen ajku polgárinak magános életük, nyelvük viszonyába elnyomólag eddig sem hatott, s ezentul sem kíván hatni: azt pedig aggasztó megilletődéssel vette: hogy a honi nyelv viragoztatásának, az e részben keletkezett minden alapatlan gyanusitási mozgalmaknak ohajtott megszűntetésük eszközlése tekintetéből is azt, és annyit kívánnak a KK. és RR. Horvátországra nézve törvényvel kimondatni, hogy az említett országnak minden kormány- s ítélőszékei s törvényhatóságai a kormány s magyarországi ítélőszékekkel, s törvényhatóságokkal magyar nyelven levelezni — a hivatalos leveleikhez csatolandó minden irományokat egyedül azon nyelven szerkesztetni tartoznak: végre arra nézve is, hogy a magyar nyelv Horvátország lakosai között honosítva terjedjen, a KK. és RR. törvénybe iktatni egyedül annyit kívánnak, hogy a horvátországi köziskolákban a magyar nyelv rendesen tanitassék, s az alkotandó törvény kihirdetésétől számítandó 10 évek mulva — királyi kegyelmes ki-nevezéstől függő polgári, valamint egyházi hivatalokat is — Horvátországban senki, ki a magyar nyelvet nem tudja, többé ne nyerhessen.

Es ezek lévén azok, miket a magyar nyelv tárgyában a KK. és RR. élő törvény szavaival biztosítani szükségesnek látnak; — ő cs. kir. föhgségét teljes tisztelettel kérik, a méltóságos főrendeket pedig hazafiu szives bizodalommal fölszólítják: hogy a nemzet diszes tekintete, és méltósága iránt mindenkor tanusított rokon és lelkes buzgóságuknál fogva föntebb kifejtett kívánatinknak ő Fölsége elibe az ide rekesztve közlött föl-

írás, és törv. javaslatok szerinti fölterjesztésére nézve velük egyesülni méltóztassanak.

Törvényjavaslat. A magyar nyelv és nemzeti-ség, az ország címere, és a nemzeti színeknek ezentul általános használatáról; s Horvátországról nézve némely külön rendelkezésről.

Az ország Rendei, ő Főlsége kegyelmes meggyegyezésének hozzájárultával, meghatározták, hogy:

16 Az §. 1550. évi 5. és 1569. évi 33. cikkben nyilvánított nemzeti közohajtás folytában a koronaörökösök a magyar nyelvet sajátjokká tenni tartoznak. E mellett ő Főlségének azon kir. k. ígérését, hogy az uralkodó házbéli többi hercegek és hercegnőkre is a magyar nyelvbeni oktatás kiterjesztetik, a KK. és RR. törvénybe igatják.

2. cikk. Magyarországon s a hozzá kapcsolt részekbenugy országási mint hivatalos nyelv ezentul egyedül és kizárólag a magyar leendő: — minden más nyelven készült hivatalos irat, vagy oklevél, érvénytelen; csak olly esetekben szabad más nyelven élni, mellyekre nézve a jelen törvény 5. cikk, 6. cikk §-ai vagy kivételt, vagy különös rendelkezést tesznek.

3. cikk. A köz-oktatási nyelv is, kirekesztőleg magyar leendő; — annak az elemi iskolákban miképi használatáról pedig különösen a T. törvény-cikk rendelkezik.

4. cikk. Minden magyarországi pénzek magyar jelekkel, és körirással veressenek, és Magyarországon és a kapcsolt részekben a polgári, kincstári, katonai minden intézeteknél, valamint a magyar tengeri révpartok, s a magyar kereskedők hajóik és egyéb magyar hajók lobogóikon egyedül az ország címere, s a nemzeti színek használatassanak; végre — minden hivatalos pecséteken a körírás magyar legyen.

5. cikk. A horvátországi minden törvényhatóságok, ítélőszékek, és hivatalnokok magyar orsz. kormány- és ítélő-székeivel, törvényhatósággal, és hivatalnokival — magyar nyelven levelezni tartoznak.

6. cikk. A magyar nyelv Horvátországnak minden közokolaiban rendszeren tanitassék.

7. cikk. A jelen törvény kihirdetésétől számítandó 10 évek leforgásával Horvátországon királyi kinevezéstől függő polgári, valamint egyházi hivatalokat is többé senki sem nyerhetend, ki a magyar nyelvet nem tudja.

Vidéki levelezések.

Esztergomból. A múlt hó 6.án mélt. pethőfalvi Uzovics János főispáni helyettes ur elnöklote alatt megkezdett, és folytatott gyűlésben mindenek előtt a k. kir. előadások, és országgyűlési követek utasításai valának fölolvastandók, azonban a besereglett köznemesség, egy szónokának sürgölésére, a minap e lapokban említett, nyilván az utcán szabók által megtámadtatott, letartóztatott sat. V. főtisztbíró urnak ügyét zajos kitéréssel kiáltozó fölvetetni azon egyszerű oknál fogva, mivel számosan egyedül e miatt jövében, itt az időt nem tölthetik. A már közölt, és alább még megemlítendő botrányos eset miatt t. i. némely — de e gyűlésre meg sem jelent — egyének azt rebesgetek, hogy ők az így megböcstelenített hivatalnokokkal sem tanácskozássra összeülh, sem ők, míg kellő elégtét által kitisztulva nem lesz, a többi tisztviselők sorában tűrni nem fogják, de a lappangó szikra elegendő gyulékony anyagra, vagy szító szellőre nem találván, kitérése előtt lelohadt, a mindenkor méltó tekintélylyel, és finom politikai tapintattal elnöklő helyettes urnak tehát a tanácskozási csönd s rend föntartására komoly intését, és azon ígérését, hogy azon ügy ma kétségkül bevégzendő lesz, méltányolván a követelők, megnyugvának, Fölolvastattak tehát a k. kir. előadások, és valamint illő figyelemmel, szint olly örömhálával hallgattattak, és fogadtattak, és többek által kimondatott tudományos remek szónoklattal, hogy ő Főlségének hódoló köszönet nyilvánítottassék azon kegyeért, mellyel az átalakuló nemzet korszellemének kívánatit magáévá tevén, kir. hatalmával foganatba hozni eltökélte; más részről — mi-

után ezen k. kir. előadásokban minden foglaltik, mi a nemzetet jelen körülményekben boldoggá teheti — az országgyűlésen mindenek előtt ezen előadások fölvetését indítványozák, hogy a minden napra eső tetemes pénzmennyiség által is valóban drága idő, hasznosan töltsessék a hon egybegyült atyái által. — Ez után V. fb. ur főnemlített ügye került a szőnyegre, mellyet az ujabban kifejtett körülmények miatt itt ismétlünk: V. fb. ur a vm. szabójával hajdújának ruhát csinaltat, mellyet ez többszöri sürgetésre s ígéretra a szükség utolsó perczeig el nem készít, miért őt a méltán fölhevült fb. bezaratja, és hazulról eltávozik; a becukatottnak szabó- s polgártársai a történet felől értesülnek, és az alispánhoz folyamodnak, ki megértvén a bezaratottnak k. v. polgárságát azt szabadon bocsátja. A polgári jogaiban megsértett szabó józanabb tanácsok után előbb törvényes uton szándékozott sérelmét orvosoltatni; de hevesb véralkatu lévén maga is és mint mondatik, több ezivódások ismeretes hőse, némely — általa mentegetésében meg is nevezett — kir. v. előjárók, és B. J. ügyész tanácsára elhatározta az ön-ítélő és végrehajtói — elnöksége alatt, szeged szegedi visszatartást, sőt még gyalázatosabbat, hogy önszeresztte elégtételében dicséretesen megnyughassék; mert miután ő csak — mint halljuk — folyósóra záratott, a fbirót egy polgártársának disznó-óljába zárni eltökélte, vérszemet kapván utóbbi tanácsnokának egyéb biztatási közt azon nyilatkozatából, miszerint, ha törvényes uton keresendi sérelme orvosoltatását, nem nyer egyebet, mint hogy a fb. legfőlebb megfeddettik. (B. J. ü. e tanácsadást részéről a közgyűlésben kereken tagadta, és e ráfogásért a szabót semmirevaló hazugnak bélyegezte, ki végső veszélyében, mint a vízbe haló mindenhez, még a borotvához is kapkod, vélvén, hogy reményvesztett ügyében csak egyedül ő (B. J.) lenne képes a szabót a bukásból kirántani.) A minden módon fölleskült szabó tehát a fbirót az utcán meglesi, és egy pár társának kíséretében ott nyilván megtámadja, botját kezéből kiesavarja, a megragadottnak, és az azt kísérő esküdtnak intésére mit sem adván, húzza vonja, s mivel az erőszakos ellenszegülést nem vélek tanácsosnak, már ha menni kell a fb. a város birájához kívánt vezetetni. Ugy lön — ez hon nincs, a szabó a kaput rá csukja, a kulcsot zsebébe teszi, a fbirót illetlen szavakkal mossa, és disznó-ólt nézdegel. A vitát csak néhány egyének sikerült sok kemény szóváltás után félbe szakasztani. — Másnap a fb. a városi tanácshoz és polgársághoz igen szerény modorban megkövető levelet ír (melly tette általános rosszatot, főkép a már megtörtént aljas visszatartás után) és mentegeti magát, hogy nem vala szándéka a polgárság jogát megsérteni, és ő nem tudta, hogy az általa becukatott szabó, polgár, mit csakugyan a bezaratott is elismert. A botrány nyilvános volt, és a 2. alispán által, mint a nemesi személyes jogok súlyos sérelme vetkes merénynek ítéltvén s több szónoktól sőt egész gyűléstől ilyennek tartatván, az elnöklő alispán a sérelem minél előbbi orvoslása végett, mint illyes esetekben történni szokott, nyolcz nap alatti közgyűlésnek tartására fölszóllatott; ez nem sikerülvén ekkor az ügy bővebb vizsgálat végett vegyes választmányra bízott. Ennek eljárása és fölterjesztése után a fölül említett közgyűlésben határozatott: a főbiró hevenyes tette — ha nem tudta is, hogy polgár, kit bezarat — rosszatot; de viszont a hasonlíthatlanul súlyosabban vétkezett szabó polgár érdemlett törvényes büntetése a vár. tanácstól követeltetik. — Szünnék ugyan azóta a fölzigatott kedélyek, de ha a ns tanács — mint sokan gyanítják — csak igen csekély büntetéssel szóbeli megfeddés — fogja a polgár ezen igen vetkes merényét fenyíteni, újra könnyen föllobbannak, és az érdemlett büntetést mindentörv. uton módon sürgetendi a vm., annál inkább, minthogy hasonló törvény és jog gyakorlatai sértéseinek megszüntetésére a szigorueljárás és példa már igen szükségesnek tartatik. Mi fog történni, e lapok közleni fogják. A folyó hó 4. kén megkezdett közgyűlésen már sokan várták a vár. tanács választát és eljárásának jelentését, de mi sem érkezett még.

Fölolvastattak ebben a követek jelentései, és néhány vmi levelek, mellyek közt Verőcze deák levele köz nehezteléssel fogadtott, és mint magyar vm. a törvény ezentuli szigoru megtartására utasított. — Győr levele a honosítás tárgyában pártoltatott, hozzá adatván, hogy a honosítandó egyéb érdemei mellett a törvény értelmében valóban tudjon magyarul, hogy a honosításnak tag ut ne nyitassék, miután a tős gyökeres magyar családok is nagy ügyelbajjal juthatnak az alkotmány e sánczai közé, gyakran az idők viszontagságai miatt elvesztett nemességüket sok keresés és pénzzel válthatván vissza, vagy épen nem. Továbbá, mivel a nemesség szükséges szaporításának kora már letűnt. — A váltó törvény némely cikkkeinek pótoltatása is indítványoztatott helyes és fontos okoknál fogva, és tapasztalásból merítve B. J. ügyész ur által, mivel ezen tetemes hiány miatt a váltó törvény a birtokos magyar családoknak nem gyarapodásokra, hanem végenyészetre szolgál. Megtörtént ugyanis, és megtörténhetik ezután is, hogy a rossz lelkü kölcsönvevő, ha némely czinkos tarsakkal egyet ért, azoknak kénye szerinti váltót ír alá, az executio végrehajtatik, a vagyon eladatik, mellynek arából az alnokul aláírt váltó követelése is alig elégitethetik ki, s így a betablázott egyéb igazságos kölcsönzések elvesznek sat. — Végre a lótenyészés és nemesítés végett határozatott négy mén ló hozatása, mellyek használataért a nemesek és tisztessék 2 pf. fizetendnek, az eltartás sat. a jobbágyokat illetvén. A jobbágyoknak ösztönül értésükre fog adatni, miként a nemes lófaj-tenyészés által mind a pesti gyöpön jutalmakat, mind a magyar ezredek számára sürgetendő eladhatásnál hasznót remélhetnek. — A törvény-szék aug. 21., gyűlés oct. 3. fog tartatni.

Sárosból. (A közgy. vége.) A szabad királyi városoknak, nem csak azért, mert meggyenk illyekkel bővelkedik, hanem mivel a közjó kívánja, elrendezése szinte szívünkön fekszik, és az ügy eldöntését ohajtást várjuk. Az ősiség elörlesének kérdése, ezen nádlova a túlzó pártnak, ezen időnek előtte erővel világra hozatandó gyermek, még a jövendő méhében maradt, mert meg vagyunk győzve, ha hogy ügy miképi tervezetek, elfogadtatik, tömérdek zavarok forrása lenne, az illy életbe vágó ügynek a nemzettel kell érni, s érni fog, de hogy megérjük előbb bő lombozatától, számos fattyúsarjaitól kell megtisztogatni a terebélyes fat, és a teljes zamatu gyümölcs el nem maradand; — tettünk azonban még is egy lépést, mellyet bár mennyire valljam magamat conservativnek nem élegek, kimondottuk t. i. hogy a birói zálog, nem ügyelve a birtokjog természetére, ha a zálogosító 12 év alatt ki nem váltja, ugy az örökre a zálogtartóé maradjon. — Ne gondolja senki, hogy ezen ügy olly békésen folyt mint leirók, vagy hogy Sárosnak ninesenek minden színű szónokai. — Más nap a jegyzőkönyvnek hitelesítésekor egy pár táblabiró, ki tegnap bölcsen hallgatott, az ősiség iránti határozatunk megdöntésére szónokolt, de sikerület nélkül, s az elnök ujlag kimondá a határozatot, azon záradékkal, hogy e határozat csak a nemesekről érthető, mire ismét lön tűz, lön csetepate, de ártalmatlan, mert mi megmaradtunk a kimondott elv mellett. — A haza jóllétére annyira kívánatos utak építésére mint mindenütt két terv elfogadása körül folyt a tanácskozás: az ország építse-e, vagy magán vállalkozókra bizattassék; az első vélemény győzött, azon hozzátétellel, hogy föntartásuk a vámbérből történjék, mert mi adózni nem akarunk. — Mi végre a ker. táblák ítéletének végrehajtását illeti, elhatározók, hogy ez 500 p. f. bündijnak az alispán által megveendőnek terhe alatt, egy hét mulva eszközöltessék. Voltak, kik egy hetet sokalván, csak három napot kívántak rendeltetni. — Fölolvastattak ezután követeink jelentései, mellyekből kiviláglott, hogy ők a credencionalisoknak választmány általi megvizsgálásukat, szinte mint a naplónak gyorsirók általi vitélet, férfiasan ellenzettek, de a többség által elnyomatottak. — A marhahús ára ezentul is 10 kr. megmaradt, pedig eleget emlegették, hogy a marha olcsóbb lett. Hatalmas urak még is azok a mézárosok, ha hatalmas urakkal kezét fognak.

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

Spanyolország. — A J. des Débats szerint Lopez kormányát a barcelonai junta Barcelonába hívta. Előbb ugyan Valenciába volt határozva az előleges kormány helye, azonban mivel Espartero e városhoz olly közel ütötte föl fő hadiszállását, s első hódításul is ezt tüzte ki, a junta jónak látta Valenciát Barcelonával föleserélni. Gonzales Bravo ur küldetett el Mercurio spanyol gőzösön Lopez-t és Caballerot Valenciából elhozni. Ezek eljövetelet várva, a junta a kormányt alakítottak nyilvánítá Serrano tábornok hadkormányzó személyében, kire is több kormányzó foglalkozását ideiglenesen átruházta. Ezek következtében a szorgos körülményektől kényszerülve Serrano a reáruházott hatalmat azonnal gyakorlatba is vette, s egy decretumot bocsátott ki, mellyben Espartero letételeit kinyilatkoztatja, s minden spanyolokat föld a letett hűség eskü alól. A regens elindulása a barcelonai polgároknak következő kifejezésekben jelentetett: „A dictator elhagyá Madridot, hogy a spanyol szabadságot spanyol vérben fojtsa meg, de kevélysége le fog aláztatni. Zsarnok hatalmának utolsó órája ütött. Dolgozzunk tovább a dicsőságon megkezdett szent műven.“ Zurbano visszahúzza magát a cataloniai csapatok előtt, minden megállapodás nélkül.

Junius 27kén Narvaez és Concha tábornokok a valenciai kikötőben megérkeztek. Ropant néptömeg tódula eleibök. Narvaez minden keresztjeivel díszített egyenruhában vala öltözve, ellenben Concha polgári egyszerű öltözetben. Narvaez egyhangulag Valencia és Murcia tábornokszádosaul kiáltott ki. Junius 29kén Barcelona falainak lerombolása kezdetett meg a nép határtalan tetszésére. Castro tábornok a cataloniai tábornok három osztályra rendezé: az első osztály parancsnoka Prim — [ki tábornoki rangra emeltetett, — a másodiké Francisco de Madoz Alos, a harmadiké Ramon Anglos.

Junius 28kán Santander város is a lázadás-hoz szegődött. Castaneda tábornok Santonába visszahúzza magát. Ugy hasonlóul Logrono város is a termékeny Rioja tartomány is föllázadnak. „Logrono“ — így kiált föl a Courier Français — „minden spanyol városok között megvalljuk erre legkevésbé számítottunk. Ki ne tudná, hogy e város de la Victoria hercegné születéshelye, hol annak ősi javai fekszenek? Ki ne tudná, hogy Espartero érdemtelen dicsősége tetőpontján nyilvánítá: hogy nagyragyása nem terjeszkedik tovább, mint logronoi alcalde lehetni? Hatalmatlan város, melly visszataszítja magától a tiszteletet, a jelenkor leendő Curtiusát fölfogadhatni!... A logronoi pronunciamiento Brutus törzsurása Esparterora nézve.“ *)

Olaszország. — Az olasz határról, jun. 28. A legújabb spanyol események az olasz udvaroknál tartózkodó carlisták közt mozgást idéztek elő; némelyek már indultak Franciaországba, mások Portugalliába, hogy a minden esetre javukra eshető változatokat közelből láthatva, használhassák. Láthatni tehát, hogy sem Carlos sem pártja a hatalomhoz jöhetésről le nem mondott; s nem titkolja, hogy Espartero bukától vár mindent. Némelyek hiszik, hogy nem kevés pénzforrással bírnak, mellyre legújabb tettek szert; honnan kerültek ezek, arról csak sejtések keringnek, de tán kitünendik forrásuk.

Nápoly, jul. 1. Utolsó sugaraival vön búcsút tölünk a nap, midőn az ifju brasiliai császárnő, királyi atyja s anyja s Aquila gr. kíséretében 2 brasiliai s 4 nápolyi hajón bennünket és hazáját elhagyá; elinduláskor mindenik hajón a császári üdvözlés 101 algylövéllyel dördült meg.

*) Vajha ne lenne azon következménye is, mint Brutus törzsurásának a romai birodalomra. Szerk.

LAPVIZSGA.

Pesti Hirlap (265ik szám.) Vezércikkében b. Wesselényi Miklós előbbi értekezéséhez egy pótléket ragaszt. E pótléket, mikint az egész értekezést is hű költői kedély bélyegzi, s olly kebel ömlengésére mutat, melly szép képzetektől izgott érzellemmel hön dobog a honszeretettől, s melly ideális világban egy nemzetet, s annak boldogságát karolja föl; de távol, vagy inkább fölemelkedve a gyakorlati élet ezer alaku és árnyeku viszonyain és mozgonyain ép azt, mit elérni akart — s mint esdve ohajtott czélt tüzött ki — mellőzi el. Az egész értekezés — mellyre véleményünket kimondani, az előbbi számokban megígérők — röviden egy becsületes polgár érzelmeinek szép költői demonstrációja, s épen azért, mivel gyökere ideális világban sarjadzott, nem hozhat gyümölcsöket a gyakorlati életnek. Illy politicusai majd minden honnak és nemzetnek valának, s bár gyakran szép érzelmek vérgyümölcsöket, s egy nemzet századokig tartó kivonaglásait, — hanem sírját — teremtették, még is hű kedélyű érzelmeikért, és szándokukért tiszteletnyibus körözi emléküket. Brutus, Caesar háladatlan növeltje, és Rousseau, az ugynevezett „igazság embere,“ ezek közé tartozának. Nem azért említem itt e két nevet, mintha a ns bárót, ugyanazon czélt, ugyanazon eszközökkel mint az érintett férfiak, elérni akarónak állítanám: hiszen a két említett egyén is végtelenül különbözök egymástól, nem csak kor, és körülményekre, de czélra nézve is; mert míg az elsőnek Roma polgári szabadsága, addig a másikkak az egész emberi nem természetállapotú szabadsága volt jelszava, s kivált az utóbbi annyira undorodott a képviselői rendszertől, hogy kevés, vagy épen semmi különbséget sem tudott tenni a képviselői rendszer s autocratia között, kivéve azt, hogy itt egy, míg amott többek zsarnokságának van a nép kitéve. A mennyiben Brutus, Rousseau és báró Wesselényi Miklós egymás közt megegyeznek, az a hű költői kedély, melly politikában ugy mint köz életben egyiránt vezérük, s a józan tapogató, s hideg fontolgatás helyét lelkesedéssel pótolják, s ha megkivánatnak, egy leonidási vagy zrinyii hős-szerpepet tökélyesen tudnának az élet szinpadán eljátszani; de egy Xenophon, vagy Fabius Cunctator soha nem válnék belőlük. A ns báró politikája az első benyomások magzatja, s mint statusférfi egy thiersi névre könnyen szert tehetne, de a nagy Chatham (Pitt) nevé soha meg nem érdemelné. A ns báró képviselői rendszert javall választásaink, és tanácskozásainkban, mivel a személyes részvétel véres jeleneteket idéztek föl, s néhány kedvezéz eszmét megbuktatták. A Pesti Hirlap curtiusi szerkesztője örömmel riadna utána ezt, ha nem félne a legnyiltabb ellentétbe jöni minden eddig nyilvánított elveivel. Megengedem, ha kivihető lenne a képviselői rendszer, hogy a véres jelenetek talán eltűnének; de vajjon a kedvezéz eszmék ez által létre jönnének-e? avagy eltörültenék-e ez által a „sine nobis de nobis“ vagy ha el nem törültenék, a képviselők nem a képviseltek eszméinek tolmácsai lennének-e? s a hon ez által boldogabb lenne-e? Vagy ha a ns báró jelenünkre alkalmazott tanácsát elfogadnók, hány választó maradna meg, ki a kívánt qualificatiókkal ellátva van, s ezen qualificatio-bírálok egy kevés önkényt nem gyakorolhatnának-e? s czivódásokra és pártviszályokra alkalmul nem szolgálnának-e? Már mi ez esetben, ha csakugyan választanunk kellene, inkább X. U. urnak — bár sok formalitással járó — tervét pártolnók. E tárgyról bővebben szólnunk Lapvizsgánk köre nem engedi, csak annyit jegyezzünk meg meg, hogy a ns báró értekezését a stylus virágos tömörsége miatt sokan alig érthetik, s ez a Pesti Hirlap majd minden vezércikkének hibája, ugy annyira, hogy sokan e szavakkal bélyegzik azt: „ugytetszik, mintha magyarul volnairva, de mi még sem

értjük.“ Journalisticai cikkeiben, mellyek nem tudósoknak, hanem inkább a népnek szólnak, fő megkivánatóság a styl egyszerűsége, s mentül érthetőbbége, mellyet leginkább tesz tiszta és nem zavart logikai folyam, s a szavaknak ugyanazon értelembeeni tétele, és vétele. Egyébiránt a ns báró e pótlékban azon véleményét fejti ki, miszerint az ország rendei mindenek előtt egy bizodalomteljes föliratban kérnék meg ő Fölségét, hogy kegyeskedjék minden törvényhatóságokhoz bocsátandó intézvényében, mindennemű, s bármi czélrai pártesinálást, legfölsőbb roszalás, kegyvesztés s más törvényes kemény büntetések által fenytendőnek nyilatkoztatni s olly rendszabályokat adni, mellyek által jövőre ezen kiesapongások megakadályoztassanak. Ugyanazon föliratban lenne kifejtendő, hogy az elkövetett bünöket mentül szigorubbán büntesse ő Fölsége, s egy szersmind a rendek által, e tárgyban törvényjavaslat is terjesztessék föl. E tárgy nem kevesbbé fontos bármellyik életkérdéseinknél, s megérdemli a vitatást: s még is csudálatos, midőn a királyi városok szavazata, és adó körül annyi értekezések, és viták jelentek meg, e tárgyban még alig szólamlott föl egy két lelkesebb hazafi.

Oliver.

TÁRSALGÁSI TEREM.

Ikervárosi hírnök. A f. h. 16kán Olmicer József finevelő intézetében próbatét tartatott: a derek tulajdonos szives fölszólítására megjelenék, tanítványai előmenetének tanúi leendő. Jeles hallgató-koszorút a kegyes szerzet érdemdús előjárói és a növendékek gondos szüleitől kötöttet lelénk, kik a növendékek fesztelen, pontos előadásait megelegedést nyilvánító jelentésekkel fogadák. Van Olmicer ur 13 tanítványa között több egyén, ki ügyes vezérlet alatt jeles polgárrá képezethetendik; és föltesszük a tövises pályán zavarodni nem tudó nevelőről, hogy esüggedni nem fog, és azon közelismerést, mellyt eddig szerencsés vala aratni, buzgalma növelni fogja még ezentül, mert nincs a társulatan fönségesb hivatás, mint nevelni embereket. Helyeseljük mi, hogy Olmicer ur az iskolai rendszer által kiszabott tudományokon kívül, a kisedek fogalmaihoz alkalmazott ismeretekkel is gazdagítja növendékeit, az erőmű és természet-tanból. A próbatét után nt, és tudós Tamásy József ur, a helybeli kir. tanoda ismeretes buzgó s lelkes igazgatója czélszerű s ösztönző emlékül szolgálándó munkákkal ajándékozá meg a növendékeket. Mi részünkről az intézetnek minden szülek figyelmét, közméltatást és sikeres virágzást kívánunk. — A nemes város hatalmasan hozzálát a köveztetéshez; az országútnak tavaltól burkozatlan maradt részét az idén már elkezdették a Zrinyitől lefelé kövezni. — Több lapok panaszkodának a pesti zsemlyesütők és a mézszárosok fékezeten csalási ellen; ha jól vagyunk értesítve, rövid időn megérkezendik a bíró, s bírálni fogja mérlegeiket. — A pesti vizgyógy- és edző-intézetef. évben jun. végeig nem kevesebb vendég érkezett mint máskor az idő mostoha járásának daczára; de megjegyzésre méltó, hogy épen az illy időjárás felel meg legjobban ez intézet czéljának, az edzésnek, melly nem az által érthetik el, ha hő napokban a víz hidege kellemesen menti meg a testet fölsleg hevéttől, hanem az által, ha a hideg kellemetlenség fokaig hatva, a testet minden légváltozás eltűrésére elkészíti s a változó idő maga azonnali gyakorlási alkalmat nyujt. Innét van, hogy Priesznitz és más tapasztalt viz-orvosok épen az efféle időt helyeslik leginkább, sőt az évnek őszi, téli és tavaszi részeit czélukra alkalmasabbaknak találják a nyárnal.

Aprólék.

— A francia kormány parancsot adott, hogy a bourgei fönséges foglyok keményen őriztessenek; mire aligha nem a legújabb spanyol lázangások adtak okot.

Megjelenik minden kedden, szerdán, pénteken és szombaton, fél évi ára helyben kihordással 5 ft. borítékkal postán 6 ft.; ismeretlen kezektől bérmentesitetni kérjük a leveleket, a lapokat illető levelek a szerkesztőségnek czimeztetendők.